

PATVIRTINTA

Alytaus lopšelio-darželio „Putinėlis“
direktorius 2017 m. rugsėjo 29 d.
įsakymu Nr. V-128

ALYTAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PUTINĖLIS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Alytaus lopšelio-darželio „Putinėlis“ (toliau – lopšelis-darželis) smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo lopšelyje-darželyje tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) nustato lopšelio-darželio lygmens smurto prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos lopšelyje-darželyje kūrimui.

2. Direktorius, darbuotojai, vaikai, jų tėvai vykdydami smurto ir patyčių prevenciją lopšelyje-darželyje vadovaujasi LR Švietimo įstatymo 56 straipsnio 17 punktu, LR Vaiko teisių pagrindų įstatymu (1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234), lopšelio-darželio nuostatais, Darbo tvarkos taisyklėmis, vaiko priėmimo sutartimi, pedagogų pareigybės aprašymu, lopšelio-darželio Etikos normomis, lopšelio-darželio direktoriaus įsakymais, šiuo Tvarkos aprašu ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

3. Prevencija Tvarkos apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamą priemonių joms spęsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

4. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, vaiko asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką, kurioje vaikai jaučiasi gerbiami, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė vaikų savijauta ir saugumas lopšelyje-darželyje susijęs su emocine vaikų, lopšelio-darželio darbuotojų, tėvų (toliau – lopšelio-darželio bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

5. Intervencija Tvarkos apraše suprantama kaip lopšelio-darželio direktoriaus, direktoriaus pavaduotojo ugdymui, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų lopšelio-darželio darbuotojų (toliau – lopšelio-darželio darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos visumą.

6. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

6.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

6.2. kiekvienas administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, vaikas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą, ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;

6.3. darbuotojai veiksniams imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų;

6.4. kiekvienas lopšelio-darželio bendruomenės narys geba tinkamai reaguoti patyčių situacijoje.

7. Vartojamos sąvokos:

7.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

7.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

7.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

7.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

7.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

7.2. **Smurto ar patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

7.3. **Smurto ar patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų smurto ar patyčių atveju, visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

7.4. **Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos lopšelyje-darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi lopšelio-darželio direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, grupių auklėtojai, priešmokyklinio ugdymo pedagogai, o ją vykdančią dalyvauja visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai.

9. Lopšelio-darželio direktorius yra atsakingas už šios Tvarkos parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, vykdymą ir pristatymą lopšelio-darželio bendruomenei.

10. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisija, kuris kasmet:

10.1. renka apibendrintus duomenis iš ikimokyklinio ugdymo auklėtojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų ar direktoriaus pavaduotojo ugdymui dėl lopšelyje-darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę;

10.2. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės bendruomenės narių apklausos vykdymą ir apibendrina rezultatus;

10.3. remdamasis pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą, kuris yra integrali lopšelio-darželio metinio plano dalis;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus lopšelio-darželio direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo ir tobulinimo lopšelyje-darželyje;

10.6. atlieka kitus lopšelio-darželio patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

11. Direktoriaus pavaduotojas ugdymui kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Tvarkos aprašą, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

12. Visi lopšelio-darželio darbuotojai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių.

13. Lopšelio-darželio darbuotojai, reaguodami į smurtą ir patyčias, vadovaujasi smurto ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V-625 „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje“

14. Ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo pedagogas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurtą:
 - 14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių/smurto atvejis;
 - 14.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus, (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;
 - 14.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.
15. Direktorius pavaduotojas ugdymui:
 - 15.1. užpildytą formą registruoja Patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas vaiko gerovės pirmininko kabinete);
 - 15.2. imasi spręsti smurto ar patyčių situaciją;
 - 15.3. nedelsiant praneša lopšelio-darželio direktoriui ir Vaiko gerovės komisijai;
 - 15.4. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spęsti patyčių atvejį;
 - 15.5. esant sudėtingesnei situacijai inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.
16. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:
 - 16.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais ir kt. priemonės), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
 - 16.2. informuoja lopšelio-darželio direktorių apie esamą situaciją;
 - 16.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijai įvertinimui;
 - 16.4. esant reikalui konsultuojasi su Alytaus Pedagoginės psichologinės tarnybos darbuotojais.
17. Lopšelio-darželio bendruomenės nariai, įtariantys vaiką patyrus smurtą artimoje aplinkoje, nedelsiant žodžiu (o darbo dienos bėgyje raštu) informuoja lopšelio-darželio direktorių, o jam nesant, direktoriaus pavaduotoją ugdymui. Informacijoje pateikiami duomenys apie požymius ir aplinkybes, kurios sukėlė įtarimą dėl smurto artimoje aplinkoje.
18. Lopšelio-darželio direktorius, o jam nesant, direktoriaus pavaduotojas ugdymui gavęs informaciją apie vaiką, galimai patyrusį smurtą artimoje aplinkoje nedelsiant žodžiu (o darbo dienos bėgyje raštu) informuoja Alytaus miesto Vaiko teisių apsaugos skyrių, Alytaus apskrities policijos komisariatą.
19. Lopšelio-darželio direktorius ar jo įgaliotas asmuo, pranešęs apie vaiko, galimai patyrusį smurtą artimoje aplinkoje, atvejį Alytaus miesto savivaldybės administracijai, Alytaus miesto Vaiko teisių apsaugos skyriui, Alytaus apskrities policijos komisariatui, informuoja lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisiją dėl pagalbos vaikui organizavimo.
20. Lopšelio-darželio direktorius, gavęs pranešimą, kad lopšelio-darželio darbuotojas patiria smurtą ar patyčias ar pats smurtauja ar tyčiojasi, priima sprendimus Lietuvos Respublikos teisės aktų numatyta tvarka, o esant reikalui, sudaro darbo grupę objektyvioms įvykių aplinkybėms iširti.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą įgyvendinančioms institucijoms ir lopšelio-darželio darbuotojams atlikti pavestas funkcijas.
22. Neinformavus Alytaus miesto savivaldybės Vaiko teisių apsaugos skyriaus ir (ar) policijos apie vaiko atstovų pagal įstatymą ir (ar) kitų asmenų daromus vaiko teisių pažeidimus užtraukia atsakomybę Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
23. Su lopšelio-darželio nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka lopšelio-darželio „Putinėlis“ darbuotojai supažindinami pasirašytinai.

**ALYTAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PUTINĖLIS“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA**

Pranešimo data / Registracijos Nr.

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios (vieta):	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota (pažymėkite ir pabraukite reikalingus žodžius):	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.; ☐ Fizinės: mokinio/ suaugusiojo užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, mušimas, spardymas, įspyrimas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokinys/ suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas; ☐ Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, mokinio/ suaugusiojo asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ _____ _____	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Bendruomenės nario, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, klasė/pareigos:	
Bendruomenės nario, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, klasė/pareigos:	
Bendruomenės nario/ių, <u>stebėjusio/ių patyčias</u> vardas, pavardė, klasė/pareigos:	

Išsamesnė informacija apie įvykį, trumpas faktais pagrįstas įvykio aprašymas:

(Užpildžiusio asmens vardas, pavardė)

(Parašas)

**ALYTAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PUTINĖLIS“
PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS**

Žymėjimų reikšmės:

Ž – žodinės

F – fizinės

S – socialinės

E – elektroninės

Kt – kiti pastebėjimai

V – vaikas

S – suaugęs bendruomenės narys

Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos/grupė	Smurto ir patyčių pobūdis: Ž, F, S, E, Kt	Smurtą patyręs asmuo (V, S)	Smurtavęs asmuo (V, S)	Pastabos